BG Pulse Journal USA
ISSN:1947-2536 http://www.bgpulseusa.com/index.php/bg

YOSHLARNI OMMAVIY MADANIY TADBIRLAR VOSITASIDA TARBIYALASHNING USULLARI VA IMKONIYATLARI

Rayimjonov Sunnatilla O‘ktamovich
JDPU Musiqiy ta’lim kafedrasi dotsenti
Botirjonov Muhammadsardor Sobitxon o‘g‘li
JDPU Musiqa ta’limi va san‘at yo‘nalishi magistranti
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.24018743

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlarni ommaviy madaniy tadbirlar vositasida tarbiyalashning pedagogik asoslari, samarali usullari va amaliy imkoniyatlari, ommaviy madaniy tadbirlarning yoshlar ma’naviyatini yuksaltirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatni shakllantirish, estetik didni rivojlantirish, ijtimoiy faollikni oshirish hamda jamoada ishlash ko‘nikmalarini mustahkamlashdagi o‘rni yoritilgan.

Kalit so‘zlar: yoshlar tarbiyasi, ommaviy madaniy tadbirlar, ma’naviyat, milliy qadriyatlar, estetik tarbiya, ijtimoiy faollik, madaniyat, san’at, innovatsion pedagogik usullar, yoshlar siyosati.

Abstract: This article examines the pedagogical foundations, effective methods, and practical possibilities of educating young people through mass cultural events. It highlights the role of such events in elevating the spiritual consciousness of youth, fostering respect for national and universal values, developing aesthetic taste, enhancing social engagement, and strengthening teamwork skills.

Keywords: youth upbringing, mass cultural events, spirituality, national values, aesthetic education, social engagement, culture, art, innovative pedagogical methods, youth policy.

Bugungi globallashuv va axborot almashinuvi jadallashgan davrda yosh avlodni ma’naviy barkamol, mustaqil fikrlaydigan, ijtimoiy mas’uliyatni his etadigan va milliy qadriyatlarga sodiq shaxs sifatida tarbiyalash muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Yoshlarning dunyoqarashi, estetik didi, ijtimoiy munosabatlari va hayotiy qarashlari shakllanishida oila, ta’lim muassasalari, mahalla, ommaviy axborot vositalari bilan bir qatorda madaniy-ma’rifiy tadbirlar ham muhim o‘rin tutadi.

Ommaviy madaniy tadbirlar keng auditoriyani birlashtiradigan, badiiy-estetik taassurot uyg‘otadigan, ijtimoiy muloqotni rivojlantiradigan va muayyan g‘oyalarni ommalashtiradigan madaniy faoliyat shakllaridir. Ular yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish bilan cheklanmay, ularning qobiliyatlarini namoyon qilishiga, jamoa oldida o‘z fikrini bildirishiga va jamiyat hayotida faol ishtirok etishiga imkon yaratadi.

O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonunida yoshlarning intellektual, ijodiy va boshqa salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar uchun huquqiy asos belgilangan.[1] Bu esa yoshlarni madaniyat va san’atga jalb etish, ularning tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash hamda tarbiyaviy faoliyatni tizimli tashkil etishning dolzarbligini ko‘rsatadi. Madaniy tadbirlar yoshlarning ma’naviy ehtiyojlarini qondirish, ularda ijobiy ijtimoiy xulq-atvorni rivojlantirish va turli zararli ta’sirlarga nisbatan mustaqil munosabatni shakllantirish imkoniyatiga

[1] O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentabrdagi O‘RQ-406-son “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni, 1–3-moddalar. Qonunning amaldagi matni: https://lex.uz/uz/docs/-3026246

ega. Biroq ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish tadbirlarning mazmuni, tashkil etilish usuli, yoshlarning qiziqishlari va tarbiyaviy maqsadlarning aniq belgilanishiga bog‘liq.

Ommaviy madaniy tadbirlarni faqat tomosha yoki ko‘ngilochar faoliyat sifatida baholash ularning pedagogik imkoniyatlarini cheklaydi. Mazkur tadbirlar to‘g‘ri tashkil etilganda shaxsning ma’naviy, estetik, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiladigan tarbiyaviy muhitni yuzaga keltiradi. Madaniy tadbirning tarbiyaviy samarasi, avvalo, uning mazmuni bilan belgilanadi. Masalan, milliy musiqa va raqs festivallari yoshlarning xalq san’ati bilan tanishishiga, tarixiy sanalar munosabati bilan tashkil etiladigan tadbirlar esa tarixiy xotira va fuqarolik mas’uliyatini anglashiga yordam beradi. Adabiy-badiiy kechalar insonparvarlik, halollik, do‘stlik, vatanparvarlik va ezgulik kabi tushunchalarni badiiy obrazlar orqali idrok etish imkonini yaratadi.[2]

Ommaviy madaniy tadbirlarning muhim xususiyati shundaki, ular yoshlarni birgalikdagi faoliyatga jalb etadi. Tadbirni rejalashtirish, vazifalarni taqsimlash, sahna ko‘rinishlarini tayyorlash, musiqiy va badiiy materiallarni tanlash hamkorlik, mas’uliyat, intizom va tashabbuskorlikni rivojlantiradi. Shu tariqa tarbiya faqat nasihat yoki tushuntirish orqali emas, balki amaliy faoliyat va shaxsiy tajriba orqali ham amalga oshadi.

Pedagogik nuqtayi nazardan, bunday tadbirlar tarbiyaning bir necha yo‘nalishini o‘zaro uyg‘unlashtiradi.

- Birinchidan, ma’naviy-axloqiy tarbiya yoshlarni odob-axloq me’yorlari, insoniy munosabatlar va ijtimoiy mas’uliyat haqida mushohada yuritishga undaydi.

-Ikkinchidan, estetik tarbiya san’at asarlarini idrok etish, go‘zallikni anglash va badiiy didni rivojlantirishga xizmat qiladi.

-Uchinchidan, fuqarolik tarbiyasi jamiyat hayotiga daxldorlik, hamjihatlik va umumiy manfaatlar uchun mas’uliyat hissini kuchaytiradi.

-To‘rtinchidan, ijtimoiy-kommunikativ tarbiya yoshlarning turli qarashdagi insonlar bilan muloqot qilish, jamoa oldida chiqish va o‘z fikrini asoslab berish qobiliyatini rivojlantiradi. Beshinchidan, ijodiy tarbiya yangi g‘oyalarni ilgari surish, mustaqil qaror qabul qilish va o‘z qobiliyatini namoyon etish uchun sharoit yaratadi.

Shuni ta’kidlash kerakki, tadbirning ko‘p sonli ishtirokchilarni qamrab olishi uning tarbiyaviy jihatdan samarali ekanini o‘z-o‘zidan anglatmaydi. Agar tadbir faqat tomoshabinlik bilan cheklansa, yoshlarning shaxsiy faolligi va mustaqil fikrlashi yetarlicha rivojlanmasligi mumkin. Shu sababli ommaviy tadbirlar mazmunli, interaktiv va yoshlarning real ishtirokiga asoslangan bo‘lishi lozim.

Yoshlar tarbiyasida foydalaniladigan madaniy tadbirlar mazmuni, shakli, ishtirokchilar tarkibi va ko‘zlangan maqsadiga ko‘ra turlicha bo‘ladi. Ularni to‘g‘ri tanlash yoshlarning yoshi, qiziqishlari, ehtiyojlari va ijtimoiy tajribasini hisobga olishni talab etadi.[3]

Milliy bayramlar va an’anaviy marosimlar. Mustaqillik bayrami, Navro‘z sayillari, xalq amaliy san’ati ko‘rgazmalari, milliy hunarmandchilik namoyishlari va an’anaviy o‘yinlar yoshlarni tarixiy-madaniy meros bilan tanishtirishda muhim ahamiyatga ega. Bunday tadbirlar orqali urf-

[2]O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘RQ-406-son, 2016-yil 14-sentabr. https://lex.uz/uz/docs/-3026246

[3] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-iyundagi PF-6017-son “O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini tubdan isloh qilish va yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni. https://lex.uz/uz/acts/-4880189

odatlarning mazmuni tushuntiriladi, avlodlar o‘rtasidagi ma’naviy aloqalar mustahkamlanadi va milliy o‘zlikni anglash rivojlanadi.

Adabiy-badiiy kechalar va kitobxonlik tadbirlari. Shoir va yozuvchilar ijodiga bag‘ishlangan uchrashuvlar, she’rxonlik, kitob taqdimotlari, badiiy asarlar asosida tashkil etiladigan munozaralar yoshlarning nutq madaniyati, tafakkuri va badiiy didini rivojlantiradi. Ayniqsa, asar qahramonlarining xatti-harakatlarini muhokama qilish yoshlarni axloqiy muammolarni mustaqil tahlil etishga o‘rgatadi.

Konsertlar, musiqa va san’at festivallari. Ushbu tadbirlar yoshlarning ijodiy qobiliyatlarini namoyon etishi, turli san’at yo‘nalishlari bilan tanishishi va jamoatchilik oldida chiqish tajribasini orttirishi uchun imkoniyat yaratadi. Milliy va zamonaviy san’at namunalarini mazmunan uyg‘unlashtirish yoshlarning madaniy dunyoqarashini kengaytiradi.

Teatr tomoshalari va sahna ko‘rinishlari. Teatr inson xarakteri, ijtimoiy munosabatlar va axloqiy tanlovlarni badiiy ifodalash orqali tarbiyaviy ta’sir ko‘rsatadi. Yoshlarning o‘zlari ishtirok etadigan sahna ko‘rinishlari esa ularni vaziyatni turli nuqtayi nazardan baholashga, obraz mohiyatini tushunishga va jamoa bilan ishlashga o‘rgatadi.

Sport-madaniy tadbirlar va ommaviy sayillar. Sport musobaqalari, sog‘lom turmush tarzi festivallari, oilaviy estafetalar va jamoaviy o‘yinlar intizom, o‘zaro hurmat, hamkorlik va iroda kabi sifatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Bunday tadbirlarda g‘alaba bilan bir qatorda halol raqobat, qoidalarga rioya qilish va boshqalarning muvaffaqiyatini hurmat qilishga ham e’tibor berilishi zarur.

Xayriya, ekologik va ijtimoiy tashabbuslar. Daraxt ekish aksiyalari, obodonlashtirish tadbirlari, keksalar holidan xabar olish, kitob yig‘ish va ijtimoiy yordam loyihalari madaniy-ma’rifiy faoliyatni amaliy fuqarolik mas’uliyati bilan birlashtiradi. Bunday tadbirlarda yoshlar jamiyat muammolarini anglash va ularni hal qilishda o‘z hissasi borligini his etadi.

Raqamli va media-madaniy loyihalar. Qisqa metrajli videolar, podkastlar, virtual ko‘rgazmalar, onlayn kitobxonlik uchrashuvlari va raqamli ijod tanlovlari yoshlarning zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan mazmunli foydalanishiga yordam beradi. Bunda mualliflik huquqi, axborotni tekshirish, shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish va raqamli odob qoidalarini o‘rgatish ham muhimdir.

Mazkur tadbirlarning samaradorligi ularni alohida-alohida o‘tkazish bilangina emas, balki o‘zaro bog‘liq tarbiyaviy tizimga birlashtirish orqali oshadi. Masalan, adabiy kecha doirasida kitob ko‘rgazmasi, sahna ko‘rinishi, ijodiy tanlov va muhokama tashkil etilishi mumkin.

Ommaviy madaniy tadbirlarning imkoniyatlari, avvalo, ularning yoshlarni keng qamrab olishi, hissiy ta’sir ko‘rsatishi va ijtimoiy tajriba orttirish uchun sharoit yaratishida namoyon bo‘ladi. Biroq ushbu imkoniyatlarni to‘liq ro‘yobga chiqarish uchun tadbirlar aniq maqsad, puxta reja va izchil tarbiyaviy yondashuv asosida tashkil etilishi zarur.[4]

Hozirgi sharoitda ommaviy madaniy tadbirlarni samarali tashkil etish uchun an’anaviy shakllarni zamonaviy pedagogik va raqamli yondashuvlar bilan boyitish talab etiladi. Innovatsion

[4] O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 18-yanvardagi 23-son “O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori. Mazkur hujjat yoshlar siyosatini rivojlantirishning 2025-yilgacha mo‘ljallangan tarixiy dasturiy asosini ifodalaydi. https://lex.uz/uz/acts/-5234746

yondashuvning mohiyati faqat yangi texnologiyalarni qo‘llashda emas, balki yoshlarning faol ishtirokini, mustaqil qaror qabul qilishini va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda namoyon bo‘ladi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki yoshlarni ommaviy madaniy tadbirlar vositasida tarbiyalash shaxsning ma’naviy-axloqiy, estetik, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydigan muhim pedagogik yo‘nalish hisoblanadi. Milliy bayramlar, adabiy-badiiy kechalar, konsertlar, festivallar, teatr tomoshalari, kitobxonlik uchrashuvlari, sport-madaniy tadbirlar va ijtimoiy loyihalar yoshlarning dunyoqarashini kengaytirish, milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga hurmatini mustahkamlash uchun imkoniyat yaratadi.

Shunday qilib, ommaviy madaniy tadbirlar yoshlarni tarbiyalashning samarali vositasiga aylanishi uchun ularda ma’naviy mazmun, ijodiy erkinlik, amaliy faoliyat, ijtimoiy mas’uliyat va tizimli baholash o‘zaro uyg‘unlashishi lozim. Bunday yondashuv yoshlarning nafaqat madaniy hayotdagi ishtirokini kengaytiradi, balki ularning jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shishga tayyor, faol va mas’uliyatli shaxslar sifatida shakllanishiga ham ko‘maklashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentabrdagi O‘RQ-406-son “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni, 1–3-moddalar. Qonunning amaldagi matni: https://lex.uz/uz/docs/-3026246
2. O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘RQ-406-son, 2016-yil 14-sentabr. https://lex.uz/uz/docs/-3026246
3. Hamraev, B., & Maxamatjanova, N. (2023). Modern methods of treatment of sexual disorders. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2(15), 73-74.
4. Maxamatjanova, N. M., Mirxaydarova, F. S., & Mirxaydarova, S. M. (2023). Xavotir sindromi rivojlanishida qandli diabetning ahamiyati. Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения, 2, 2.
5. Kodirovna, Y. D. (2022). Peculiarities of teaching English based on a communicative approach to students of the Tourism department. International journal of pedagogics, 2(10), 68-71.
6. Yuldasheva, D. The importance of cooperative learning and group work in english classes. Zbiór artykułów naukowych recenzowanych, 100.
7. Boxodirova, F., Isroilova, D., Abduraxmanov, M., & Yuldasheva, D. (2022). Difficulties in teaching the grammatical features of conjunctions. Science and innovation, 1(B7), 1421-1422.
8. Dilfuza, Y. (2025). EFFECTIVENESS OF COOPERATIVE LEARNING IN TEACHING SPEAKING IN ENGLISH CLASSES. Multidisciplinary and Multidimensional Journal, 4(1), 43-47.
9. Yuldasheva, D. (2023). The importance of listening comprehension materials in the development of communicative competence of tourism students.". Science Shine" International scientific journal, 8(1).
10. Ismoilova, M., Maqsudova, G., Sharipova, S., & Yuldasheva, D. (2022). COMPARATIVE TYPOLOGY: TYPES, SUBJECT MATTER, TASKS, APPROACHES AND CLASSIFICATION. Science and innovation, 1(B7), 1544-1546.
11. Kodirovna, Y. D. (2022). Improving Students' Linguistic Skills At English Classes (In The Field Of Tourism). Journal of pedagogical inventions and practices, 8, 189-191.
12. Yuldasheva, D. (2022). Communicative approach in teaching a foreign. UIF-2022, 8.
13. Barziev, O. (2021). LYRICAL INTERPRETATION OF" I" IN THE POETRY OF ANBAR OTIN, DILSHODI BARNO AND SAMAR BONU. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES, 2(06), 61-66.

14. Юсупходжаева, С. Т. (2020). ПСИХОЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ РАССТРОЙСТВА ПРИ РЕВМАТОИДНОМАРТРИТЕ И МЕТОДЫ ИХ ПСИХОКОРРЕКЦИИ.
15. Юсупходжаева, С. Т. (2020). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ БОЛЬНЫХ РЕВМАТОИДНЫМ АРТРИТОМ И МЕТОДЫ ИХ ПСИХОКОРРЕКЦИИ. In Global Science and Innovations 2020 (pp. 170-174).
16. Гафурова Сабохат Шоюнусовна, Ю. С. Т. (2024). Ta'sirlangan ichak sindromida nevrotik buzilishlarni aniqlash, ularda psixoterapiya va psixofarmakoterapiyaning qo 'llanilishi samaradorligi.
17. Гафурова Сабохат Шоюнусовна, Ю. С. Т. (2024). ZAMONAVIY DUNYODA KASB TANLASH MUAMMOLARI VA ULARGA TAVSIYALAR.